

9.6.2026

VN/5360/2026

Erityisasiantuntija Eini Lemmelä

Ehdotus valtioneuvoston asetuksiksi eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista ja eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Esitys liittyy jätelain muuttamisesta annettuun lakiin (1402/2025), jolla muutettiin eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta kuntien toteuttamista toimista roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista. Asetuksessa säädettäisiin perusteista, joiden mukaisesti tuottajien kunnille maksamat korvaukset määräytyisivät. Asetuksella kumottaisiin valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista (1320/2022).

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eräistä muovituotteista annettua valtioneuvoston asetusta (1318/2022). Nikotiinipussit lisättäisiin tuotteisiin, joihin sovelletaan asetuksen tuottajia, tuottajayhteisöjä ja valtuutettuja edustajia koskevia velvoitteita. Asetuksen muutoksella pantaisiin myös täytäntöön pakkauksista ja pakkausjätteestä, asetuksen (EU) 2019/1020 ja direktiivin (EU) 2019/904 muuttamisesta sekä direktiivin 94/62/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2025/40 (jäljempänä *pakkaus- ja pakkausjäteasetus*) mukaiset muutokset tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 (jäljempänä *SUP-direktiivi*) markkinoille saattamisen kieltoihin.

Asetusten on tarkoitus tulla voimaan 22.6.2026. Eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen tuotteiden markkinoille saattamisen kieltojen muutosten on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan 12.2.2029.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Esityksessä ehdotettavat asetukset liittyvät lakiin jätelain muuttamisesta (1402/2025, jäljempänä *jätelain muutos tai jätelain muuttamisesta annettu laki*), joka vahvistettiin 22.12.2025. Lailla muutettiin SUP-direktiivin edellyttämää eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta kuntien toteuttamista toimista roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi. Jätelain muutoksen vuoksi on tarpeen säätää uusi asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista. Asetuksella kumottaisiin valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista (1320/2022). Jätelain muutos edellyttää myös eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1318/2022) muuttamista. Samalla pantaisiin täytäntöön pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 67 artiklan 5 kohta, jolla muutetaan SUP-direktiivin markkinoille saattamisen kieltoja.

Esityksessä ehdotettavia asetuksia koskevat valtuussäännökset sisältyvät jätelakiin (646/2011). Asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista annettaisiin jätelain 48 d §:n 4 momentin nojalla. Mainitun säännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat

säännökset jätelain 48 b §:ssä tarkoitetun tuottajien kunnille maksamien korvausten perusteena olevan kiinteämääräisen asukaskohtaisen vuosikustannuksen suuruudesta ja jakamisesta jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksiin. Jätelain 48 d §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset myös tuottajien osuudesta jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannuksista sekä keräys- ja siivouskustannusten jakamisesta tuoteryhmittäin. Jätelain 48 d §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetus voidaan antaa korkeintaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annettaisiin usean jätelain säännöksen nojalla. Jätelain 10 §:n nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa tuotteen valmistajaan, markkinoille saattajaan ja jakelijaan kohdistuvista 9 §:n 4 momentissa tarkoitetun tuotteen valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön kiellosta, rajoituksesta tai ehdosta.

Tuottajan omavalvontaa koskevan 53 a §:n 4 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa omavalvonnan tueksi tehtävän tarkastuksen sisällöstä, sen suorittamisen ajankohdasta ja tarkastuksia tekevän henkilön ammatillisista pätevyysvaatimuksista. Tuottajan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta koskevan 54 §:n 3 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa kirjanpitoon sisällytettävistä ja viranomaiselle toimitettavista tiedoista sekä niiden toimittamisajankohdasta. Suomessa valtuutettuna edustajana toimimista koskevan 66 b §:n 3 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtuutetun edustajan velvollisuudesta tiedottaa tuottajille ja tuottajayhteisöille saamastaan valtuutuksesta ja toiminnastaan.

Hakemusta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi koskevan 101 §:n 3 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja käsittelystä. Jätelain 106 §:n 1 momentissa säädetään tuottajan ja tuottajayhteisön velvollisuudesta ilmoittaa Lupa- ja valvontavirastolle tuottajan tai tuottajayhteisön toiminnan olennaisesta muuttumisesta tai tuottajayhteisön jäsenten muuttumisesta. Lain 106 §:n 3 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä pykälän 1 momentissa tarkoitetun ilmoittamisen ajankohdasta.

2 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä ja siihen liittyvät valmisteluasiakirjat ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnuksella [YM007:00/2026](https://www.ymparisto.fi/ymparisto/ym00700/2026). SUP-direktiivi edellyttää, että tuottajien kattamat kustannukset vahvistetaan asianomaisten toimijoiden kesken avoimella tavalla. Vaatimuksen noudattamiseksi ympäristöministeriö järjesti tammikuussa 2026 neuvotteluja keskeisten tuottajayhteisöjen ja Suomen Kuntaliiton kanssa kiinteämääräisen asukaskohtaisen kustannuksen suuruudesta ja jakamisesta jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen, tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksiin sekä tuoteryhmittäin. Kansainvälisen tupakkapuitesopimuksen toimeenpano-ohjeen (Valtiosopimukset 27/2005) noudattamiseksi neuvotteluihin ei kutsuttu tupakkatuotteiden, tupakansuodattimien ja nikotiinipussien tuottajien edustajia eikä Suomen SUP-Tuottajayhteisöä, joka edustaa muun muassa tupakkatuotteiden tuottajia. Kansainvälisen tupakkapuitesopimuksen toimeenpano-ohjeen mukaan tupakkateollisuuden intressien ja kansanterveyspolitiikan tavoitteiden välillä on perustavanlaatuinen ja sovittamaton ristiriita, mistä syystä kaiken toiminnan ja kanssakäymisen teollisuuden kanssa tulee olla rajoitettua, vastuunalaista ja läpinäkyvää. Suomen SUP-Tuottajayhteisön edustamien kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen tuottajia edustivat neuvotteluissa yksittäiset tuottajayhteisön jäseninä olevat kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen tuottajat.

Ympäristöministeriö järjesti asetuksista kaikille avoimen keskustelutilaisuuden 2.2.2026. Esitysluonnos oli lausunnoilla lausuntopalvelussa¹ 4.3.-15.4.2026.

Esitysluonnos ilmoitettiin komissiolle teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti 4.3.2026. Ilmoituksen jälkeen alkaa kolmen kuukauden odotusaika, jonka aikana ehdotusta ei voida hyväksyä. Odotusaika päättyi 5.6.2026. Ehdotuksesta ei saatu direktiivissä tarkoitettuja yksityiskohtaisia lausuntoja Euroopan komissiolta eikä EU:n jäsenvaltioilta. Komissio esitti kuitenkin ehdotuksesta huomautuksia, joiden mukaan asetuksilla pyritään perusteltuihin ympäristötavoitteisiin, ja ne ovat pääpiirteissään yhdenmukaisia SUP-direktiivin rakenteen ja tavoitteiden kanssa erityisesti siltä osin kuin niissä varmistetaan, että tuottajat osallistuvat jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen ja valistustoimenpiteiden kustannuksiin. Komissio katsoo myös, että menetelmä on yleisesti ottaen avoin ja perustuu saatavilla oleviin kuntien kustannustietoihin ja koostumusselvityksiin, millä tuetaan kustannusten kohdentamista ja avoimuutta koskevien direktiivin vaatimusten noudattamista.

Komission mukaan ehdotus kuitenkin aiheuttaa tiettyjä oikeudellisia riskejä, erityisesti kiinteämääräisten asukaskohtaisten vuosikustannusten käytöstä muissa kustannusluokissa kuin roskaantumisen siivoamisessa. Huomautusten mukaan SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohdassa sallitaan nimenomaisesti tällainen yksinkertaistaminen vain roskaantumisen puhdistamiskustannusten osalta, eikä direktiivissä tueta selvästi sen laajentamista jätteenkeräystä ja tietoisuuden lisäämistä koskeviin toimenpiteisiin. Komissio toteaa, että vaikka tämä lähestymistapa ei välttämättä ole lainvastainen, se voi asettaa järjestelmän kyseenalaiseksi, jos siinä ei oteta riittävällä tavalla huomioon välttämättömiä ja kustannustehokkaita kustannuksia. Komissio katsoo myös, että taloudelliselta ja poliittiselta kannalta järjestelmällä parannetaan ennakoitavuutta ja hallinnon yksinkertaisuutta, mutta se saattaa johtaa kustannusten virheelliseen kohdentamiseen ja sääntelyerojen lisääntymiseen jäsenvaltioiden välillä, mikä herättää mahdollisesti huolta tuottajien keskuudessa ja EU:n tasolla.

Komission esittämät huomautukset eivät estä asetusten hyväksymistä, koska edellä mainitun teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion on otettava komission ja muiden jäsenvaltioiden esittämät huomautukset myöhemmässä teknisen määräyksen valmistelussa mahdollisuuksien mukaan huomioon. Huomautukset eivät myöskään jatka ilmoitusmenettelyyn liittyvää odotusaikaa. Tässä vaiheessa huomautukset eivät aiheuta tarvetta muuttaa asetusehdotuksia. Ympäristöministeriö seuraa tuottajan kustannusvastuun toimeenpanoa ja vaikutuksia ja sitä, toteutuvatko komission esiin tuomat oikeudelliset riskit. Seurannan perusteella ympäristöministeriö arvioi tarvetta muuttaa sääntelyä ja valmistelee tarvittaessa ehdotuksen sääntelyn muuttamiseksi. Kustannusten kohdentumista voitaisiin tarvittaessa korjata muuttamalla ehdotetussa valtioneuvoston asetuksessa eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista säädettävää kiinteämääräisen asukaskohtaisen vuosikustannuksen suuruutta ja jakamista jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksiin. Sääntelyn muuttaminen siten, että tuottajien kunnille maksamat korvaukset eivät perustuisi kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen muissa kustannusluokissa kuin roskaantumisen siivoamisessa, edellyttäisi jätelain muuttamista.

¹ www.lausuntopalvelu.fi

3 Nykytila

SUP-direktiivin 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiettyjen direktiivissä lueteltujen kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajat huolehtivat kustannuksista, jotka aiheutuvat tuotteiden keräämisestä julkisiin keräysjärjestelmiin jätteenä, tuotteista aiheutuvan roskaantumisen puhdistamisesta sekä direktiivin 10 artiklassa tarkoitetuista roskaantumisen ehkäisemiseksi tarvittavista kuluttajille suunnatuista valistustoimista. SUP-direktiivin 8 artikla on pantu täytäntöön jätelain muuttamisesta annetulla lailla (1096/2022), jolla lakiin lisättiin eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta koskevat säännökset. Kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta on sovellettu tuotteen mukaan joko 1.1.2023 tai 1.1.2025 alkaen.

Tuottajan kustannusvastuu koskee kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvia syömävalmiin ruuan elintarvikepakkauksia ja joustavasta materiaalista valmistettuja pakkauksia ja kääreitä, tilavuudeltaan enintään kolmen litran juomapakkauksia, juomamukeja, kevyitä muovisia kantokasseja, henkilökohtaiseen hygieniaan ja kuluttajakäyttöön tarkoitettuja kosteuspyyhkeitä, kuluttajakäyttöön tarkoitettuja ilmapalloja sekä suodattimellisia tupakkatuotteita ja tupakansuodattimia. Kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajilla on velvollisuus korvata kunnille kustannukset, joita koituu tuotteista aiheutuvan jätteen keräyksestä ja roskaantumisen siivoamisesta tietyillä julkisilla alueilla. Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajilla on lisäksi velvollisuus korvata kunnille kustannukset, joita koituu tuotteista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi toteutetusta tiedotuksesta ja neuvonnasta.

Jätelain säännöksiä tuottajan kustannusvastuusta on täydennetty eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista ja eräistä muovituotteista annetuilla valtioneuvoston asetuksilla. Ensin mainitussa asetuksessa säädetään tuottajien maksamien korvausten laskennan perusteena olevista jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannuksista. Asetuksessa säädetään myös tuottajien osuudesta kustannuksista ja kustannusten jakamisesta tuoteryhmittäin perustuen kuntien ja tuottajien yhdessä teettämään vuonna 2023 julkaistuun koostumus selvitykseen². Vuosina 2023–2025 tuottajien kunnille maksamat korvaukset ovat perustuneet jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen osalta kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista annetun asetuksen 2 §:n mukaan vuosina 2023–2025 kunnan kokonaiskustannukset jätteen keräyksestä ja roskaantumisen siivoamisesta ovat 4,79 euroa asukasta kohden, josta 3,09 euroa on keräyskustannuksia ja 1,70 euroa siivoamiskustannuksia. Tuottajien kunnille vuosilta 2023–2025 maksamat korvaukset tupakkajätteen keräyksestä sekä tupakkatuotteita ja tupakansuodattimia ja niistä syntyviä jätteitä koskevasta tiedotuksesta ja neuvonnasta ovat perustuneet kuntien toteutuneisiin kustannuksiin.

Eräistä muovituotteista annetussa asetuksessa säädetään muun muassa jätelakia täydentävistä kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajia koskevista velvollisuuksista. Asetuksen 6 §:ssä säädetään jätelain 53 a §:ssä tarkoitetun tuottajan omavalvonnan tueksi tehtävästä tarkastuksesta. Asetuksen 7 §:ssä säädetään tuottajan tai tuottajayhteisön velvollisuudesta ilmoittaa tuottajavastuuseen liittyvistä

² Tommi Kaartinen, Juho Mäkelä ja Jade Skog (2023): Yleisiltä alueilta roska-astioihin kerättävien ja maasta siivottavien roskien koostumustutkimukset 2022. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2023/2226-yleisilta-alueilta-roska-astioihin-kerattavien-ja-maasta-siivottavien-roskien>

seurantatiedoista vuosittain Lupa- ja valvontavirastolle ja 8 §:ssä muun muassa Lupa- ja valvontaviraston velvollisuudesta tarkastaa ja koota seurantatiedot. Asetuksen 9 § koskee tuottajan puolesta tuottajavastuuvuoroista huolehtivan valtuutetun edustajan velvollisuutta tiedottaa saamastaan valtuutuksesta ja hyväksymisestä tuottajarekisteriin tai liittymisestä tuottajayhteisöön. Asetuksen 10 ja 11 §:ssä säädetään tuottajan tai tuottajayhteisön hakemuksesta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi ja 12 §:ssä tuottajan tai tuottajayhteisön velvollisuudesta ilmoittaa toiminnassaan tapahtuneista muutoksista.

Vuonna 2025 vahvistetulla jätelain muutoksella muutettiin kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta siten, että se perustuu 1.1.2026 alkaen pääsääntöisesti kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Poikkeuksena ovat tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden hankintakustannukset, jotka suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien on korvattava kuntien toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Samalla jätelain muutoksella lisättiin nikotiinipussit tuottajan kustannusvastuun soveltamisalaan. Jätelain muutoksen mukaan tuottajan kustannusvastuuta aletaan soveltaa nikotiinipussien tuottajaan 1.1.2027.

Jätelain 48 b §:n 1 momentin mukaan tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden ja nikotiinipussien tuottajien on vuosittain korvattava tuotteista kunnille 48 c §:ssä tarkoitetuilla alueilla aiheutuvat jätehuolto- ja siivoustoimien kustannukset. Jätelain 48 b §:n 1 momentin mukaan korvaus perustuu kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen ja määräytyy sen mukaan, kuinka monta asukasta kunnassa on kustannusten syntymisvuoden joulukuun 31 päivänä. Jätelain 48 b §:n 2–5 momentissa säädetään tarkemmin, mitkä kustannukset kunkin tuoteryhmän tuottajien on korvattava kunnille.

Jätelain 48 d §:ssä säädetään tuottajien kunnille maksamien korvausten määräytymisestä. Pykälän 1 momentin mukaan korvausten määräytymisperusteina ovat:

- jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan osuudet kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta,
- tuottajien osuus jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannuksista,
- kunkin tuoteryhmän osuus tuottajien kustannusosuudesta laskettuna jätteen ja roskan painon, kappalemäärän, tilavuuden tai näiden yhdistelmän tai muun tarkoituksenmukaisen tekijän perusteella sekä
- tuottajan tai tuottajayhteisön osuus Suomen markkinoille saatetuista tuotteista ja etäkaupalla suoraan käyttäjille myydyistä tuotteista sekä tuottajan markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottava osuus muista vastaavista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille saattamisen ajankohdasta.

Jätelain 48 d §:n 2 momentin mukaan tiedotuksen ja neuvonnan osuus kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta jaetaan tasan nikotiinipussien sekä suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien kesken. Lain 48 d §:n 3 momentin mukaan suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajan maksama korvaus tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden hankintakustannuksista määräytyy kuntien toteutuneiden kustannusten perusteella. Kunkin tuottajan tai tuottajayhteisön osuus tiedotuksen ja neuvonnan sekä tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden kustannuksista määräytyy kuitenkin jätelain 48 d §:n 1 momentin mukaisesti tuottajan markkinaosuuden perusteella.

Jätelain 48 e §:ssä säädetään korvausmenettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan ollakseen oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin kunnan on vuosittain toukokuun viimeiseen arkipäivään mennessä toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle selvitys edellisenä vuonna toteuttamistaan jätehuolto- ja siivoustoimista ja niiden kustannuksista. Pykälän 2 momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto tekee päätöksen kunnille maksettavista korvauksista lain 48 b ja 48 d §:ssä säädetyn perusteella. Jätelain 48 f §:n mukaan tuottajien on yhdessä tehtävä selvitys kunnan 48 c §:ssä tarkoitetuilta alueilta keräämien jätteiden ja siivoamien roskien koostumuksesta vähintään kolmen vuoden välein. Jätelain 48 g §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää tupakkajätteen keräys sekä suodattimellisiin tupakkatuotteisiin, tupakansuodattimiin ja nikotiinipusseihin sekä niistä aiheutuviin jätteisiin liittyvä tiedotus ja neuvonta.

SUP-direktiivin 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä direktiivin liitteessä olevassa B osassa lueteltujen kertakäyttöisten muovituotteiden ja oxo-hajoavasta muovista valmistettujen tuotteiden saattaminen markkinoille. SUP-direktiivi ei jätä kansallista liikkumavaraa markkinoille saattamisen kieltojen täytäntöönpanoon. Direktiivin 5 artikla on pantu täytäntöön jätelain 10 §:n 2 kohdan nojalla annetulla eräistä muovituotteista annetun asetuksen 2 §:llä ja asetuksen liitteellä 1. Asetuksen 2 §:n mukaan Suomen markkinoille ei saa saattaa asetuksen liitteessä 1 lueteltuja kertakäyttöisiä muovituotteita. Jätelain 24 a §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena muun muassa pakkauksia ja muita tuotteita koskevien vaatimusten ja rajoitusten noudattamista. Pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 67 artiklan 5 kohdalla SUP-direktiivin liitteen B osan luetteloon lisätään tiettyjä tuotteita ja joidenkin luettelon kohtien sanamuotoihin tehdään teknisluonteisia muutoksia. Pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 71 artiklan mukaan asetuksen 67 artiklan 5 kohtaa aletaan soveltaa 12.2.2029. Markkinoille saattamisen kieltojen soveltamisalaan tulevat tuotteet ovat:

- puristetusta polystyreenistä (XPS) valmistetut elintarvikepakkaukset eli astiat, kuten kannelliset ja kannettomat rasiat, joissa säilytetään elintarvikkeita, jotka:
 - a) on tarkoitettu syötäväksi välittömästi joko paikalla tai mukaan otettuina,
 - b) syödään tavallisesti astiasta, ja
 - c) ovat valmiita syötäväksi ilman lisävalmistamista, kuten kypsentämistä, keittämistä tai lämmittämistä,mukaan lukien elintarvikepakkaukset, joita käytetään pikaruokaa tai muuta välittömästi syötäväksi tarkoitettua ateriaa varten, lukuun ottamatta juomapakkauksia, lautasia ja ruokaa sisältäviä annospakkauksia ja kääreitä.
- puristetusta polystyreenistä (XPS) valmistetut juomapakkaukset, niiden korkit ja kannet mukaan luettuina,
- puristetusta (XPS) polystyreenistä valmistetut juomamukit, niiden korkit ja kannet mukaan luettuina,
- kutistekalvo, jota käytetään lento- tai rautatieasemilla matkatavaroiden suojaamiseksi kuljetuksen aikana,
- polystyreenilastut ja muut muovit, joita käytetään pakattujen tavaroiden suojaamiseksi kuljetuksen ja käsittelyn aikana sekä

- monipakkausten muovirenkaat, joita käytetään pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 3 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettuna ryhmäpakkauksena.

4 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista. Asetuksella kumottaisiin nykyinen valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista. Asetuksessa säädettäisiin jätelain 48 b §:n 1 momentissa tarkoitetun kiinteämääräisen asukaskohtaisen vuosikustannuksen suuruudesta ja jakamisesta jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksiin. Kustannuksista säädettäisiin jätelain 48 d §:n 4 momentin mukaisesti käyttäen perusteena kuntien kustannuksista saatavilla olevia tietoja. Kuntien kustannuksista on tällä hetkellä saatavilla tuottajien maksamia korvauksia hakeneiden kuntien Pirkanmaan ELY-keskukselle ilmoittamat tiedot vuosien 2023 ja 2024 kustannuksista. Lisäksi vuonna 2020 Kuntaliitto toteutti selvityksen kuntien puhtaanapidon kustannuksista SUP-direktiivin täytäntöönpanoa varten. Selvityksestä on kerrottu SUP-direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetussa hallituksen esityksessä (HE 141/2022 vp)³.

Valmistelussa lähtökohtana käytettiin korvauksia hakeneiden kuntien vuosilta 2023 ja 2024 ilmoittamia kustannuksia. Esityksessä ehdotetaan, että vuosina 2026–2028 jätteen keräyskustannukset olisivat 2,69 euroa asukasta kohden vuodessa ja roskaantumisen siivouskustannukset 1,88 euroa asukasta kohden vuodessa. Ehdotettavat kustannukset perustuvat kuntien vuodelta 2024 ilmoittamiin keräys- ja siivouskustannuksiin. Vuoden 2024 kustannustietoja pidettiin luotettavampana kuin vuoden 2023 kustannustietoja, koska kunnat ovat todennäköisesti ehtineet kehittää kustannusten seuranta ja arviointia vuoden 2024 kustannustietojen ilmoittamista varten.

Ehdotettavien asukaskohtaisten vuosikustannusten laskentaa varten kunnat jaettiin asukasluvun mukaan kuuteen kokoluokkaan. Vuodelta 2024 korvauksia hakeneiden kuntien ilmoittamista keräys- ja siivouskustannuksista laskettiin ensin kunkin kokoluokan kuntien asukaskohtaisten vuosikustannusten keskiarvot. Sen jälkeen laskettiin kunkin kokoluokan kaikkien kuntien yhteenlasketut keräys- ja siivouskustannukset kertomalla kokoluokan keskimääräinen asukaskohtainen vuosikustannus kokoluokan kaikkien kuntien asukasluvulla. Näin lasketut eri kokoluokkien kokonaiskustannukset laskettiin yhteen, jolloin saatiin kaikkien Manner-Suomen kuntien keräys- ja siivouskustannukset. Yhteenlasketut keräys- ja siivouskustannukset jaettiin Manner-Suomen asukasluvulla ja lopputuloksena saatiin ehdotettavat asukaskohtaiset vuosikustannukset. Kokoluokittain laskettuihin asukaskohtaisten vuosikustannusten keskiarvoihin perustuvaa laskentatapaa pidettiin perusteltuna kuntien ilmoittamiin kustannuksiin liittyvän epävarmuuden vuoksi.

Kuntien ilmoittamissa tiedotus- ja neuvontakustannuksissa oli paljon hajontaa ja vain pieni määrä kuntia oli ilmoittanut tiedotus- ja neuvontakustannukset Pirkanmaan ELY-keskukselle vuosilta 2023 ja 2024. Tiedotus- ja neuvontakustannuksia ilmoittaneiden kuntien asukaskohtaiset tiedotus- ja neuvontakustannukset vaihtelivat 0,001 eurosta 1,01 euroon. Asukaskohtaisten kustannusten keskiarvo oli 0,18 euroa vuonna 2023 ja 0,10

³ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta (HE 141/2022 vp):
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_141+2022.pdf

euroa vuonna 2024. Kuntien ilmoittamiin kustannuksiin liittyvän suuren hajonnan ja epävarmuuden vuoksi tiedotus- ja neuvontakustannusten osalta tarkasteltiin, minkä suuruisia korvauksia eri kokoluokkiin kuuluvat kunnat saisivat erisuuruisilla asukaskohtaisen kustannuksen arvoilla ja kuinka suuret tuottajien maksamat korvaukset olisivat, jos kaikki Manner-Suomen kunnat hakisivat korvauksia. Tarkastelun avulla pyrittiin löytämään kustannustaso, jolla kunnilla olisi mahdollisuus järjestää riittävästi tiedotusta ja neuvontaa roskaamisen vähentämiseksi. Toisaalta kiinnitettiin myös huomiota siihen, että tuottajille koituvat kustannukset olisivat kohtuulliset. Tarkastelun perusteella esityksessä ehdotetaan, että vuosina 2026–2028 tupakkatuotteita ja tupakansuodattimia koskevan tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset olisivat 0,1 euroa asukasta kohden vuodessa. Jätelain 48 d §:n 2 momentin mukaan tiedotuksen ja neuvonnan osuus kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta jaetaan tasan nikotiinipussien sekä kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien kesken. Siten nikotiinipusseihin liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannus olisi yhtä suuri kuin tupakkatuotteisiin ja tupakansuodattimiin liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannus.

Ehdotetussa asetuksessa eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista säädettäisiin myös jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannusten jakamisesta tuoteryhmittäin. Esityksessä ehdotettu tuoteryhmäkohtainen kustannustenjakoa perustuu tuottajien vuosien 2024 ja 2025 aikana teettämään koostumusselvitykseen⁴, jossa tutkittiin yleisiltä alueilta roska-astioihin kerättyjen ja maasta siivottujen roskien koostumusta neljässä eri kaupungissa. Koostumustutkimukset toteutettiin sitä varten kehitetyn menetelmän avulla⁵. Selvitystä ohjasi ympäristöministeriön asettama eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien kustannusvastuun seurantarayhmä.

Koostumusselvityksessä roska-astioihin kerättyjen roskien koostumus määritettiin eri tuoteryhmien osuutena roskien tilavuudesta ja maasta siivottujen roskien osalta osuutena roskien lukumäärästä. Roskien koostumusta tutkittaessa kaikkien roskien osalta ei voitu varmuudella tunnistaa, kuuluvatko ne tuottajan kustannusvastuun soveltamisalaan kuuluviin tuoteryhmiin vai eivät. Selvityksessä nämä roskat lajiteltiin niin sanottuihin epävarmoin jakeisiin. Epävarmoin jakeisiin lajiteltiin myös sellaisia roskia, jotka kuuluisivat johonkin tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvaan tuoteryhmään, mutta joista ei ole voitu tunnistaa, mistä tuoteryhmästä ne ovat peräisin. Koostumusselvityksessä tunnistettiin myös tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvia tuoteryhmiä, joihin sisältyi epävarmoja jakeita ja tuoteryhmiä, joihin kuuluvien roskien tunnistamiseen ei liittynyt juurikaan epävarmuutta ja joihin kuuluvia roskia päätynyt lainkaan epävarmoin jakeisiin.

Esityksessä ehdotettavat tuoteryhmäkohtaiset osuudet keräys- ja siivouskustannuksista perustuvat koostumusselvityksen loppuraportin liitteessä 2 esitettyihin tuoteryhmäkohtaisiin osuuksiin. Epävarmojen jakeiden osuudet jaettiin tasan tuottajien ja kuntien maksettavaksi. Tuottajien osuus epävarmoista jakeista jaettiin koostumusselvityksessä tunnistettujen epävarmoja jakeita sisältävien tuoteryhmien tuottajien kesken sen perusteella, kuinka suuren osuuden kukin tuoteryhmä muodostaa kyseisten tuoteryhmien yhteenlasketusta osuudesta roskista.

⁴ Suvi Aalto ja Tommi Kaartinen (2025): SUP-jätteiden koostumustutkimukset. Loppuraportti. Rinki Oy. <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/SUP-koostumustutkimukset%202024-2025%20Loppuraportti%20FCG.pdf>

⁵ Tommi Kaartinen ja Juho Mäkelä (2022): Menetelmä yleisiltä alueilta roska-astioihin kerättävien ja maasta siivottavien roskien koostumuksen selvittämiseksi. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2166-menetelma-yleisilta-alueilta-roska-astioihin-kerattavien-ja-maasta-siivottavien>

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eräistä muovituotteista annettua valtioneuvoston asetusta. Johtuen nikotiinipussien lisäämisestä tuottajan kustannusvastuun piiriin asetuksen soveltamisalaa ja liitettä 3 on tarpeen muuttaa. Soveltamisalaan tehtäisiin lisäys, jonka mukaan asetuksessa säädettäisiin myös jätelakia täydentävistä nikotiinipusseja koskevista vaatimuksista. Asetuksen liitteessä 3 luetellaan sen 6 ja 7 sekä 9–12 §:n soveltamisalaan kuuluvat kertakäyttöiset muovituotteet. Liitteen tuoteluetteloon lisättäisiin nikotiinipussit, jolloin mainittuja säännöksiä sovellettaisiin myös nikotiinipusseihin. Samalla pantaisiin täytäntöön pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 67 artiklan 5 kohta. Tätä varten asetuksen markkinoille saattamisen kieltoja koskevaan liitteeseen 1 tehtäisiin vastaavat muutokset kuin edellä mainitulla pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen säännöksellä tehdään SUP-direktiivin liitteen markkinoille saattamisen rajoituksia koskevaan B osaan.

5 Pääasialliset vaikutukset

5.1. Vaikutukset yrityksiin

Esityksessä ehdotettavat jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset vaikuttaisivat tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien tuoteryhmien tuottajien kunnille maksamien korvausten määrään. Esityksessä ehdotettu keräyskustannus on pienempi kuin vuosina 2023–2025 sovellettu keräyskustannus, mutta siivouskustannus on hieman suurempi kuin aiemmin sovellettu siivouskustannus. Jos kaikki Manner-Suomen kunnat hakisivat korvauksia, tuottajien maksettavaksi tulisi vuoden 2024 Manner-Suomen asukasluvulla laskettuna noin 7,2 miljoonan euron korvaukset jätteen keräyksestä ja noin 4,6 miljoonan euron korvaukset roskaantumisen siivoamisesta vuodessa. Siten korvaukset olisivat samaa luokkaa kuin tuottajien vuodelta 2024 maksamat korvaukset, joista jätteen keräyksen osuus oli yhteensä 6,5 miljoonaa euroa ja roskaantumisen siivoamisen osuus yhteensä 2,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 kustannuksista maksetut korvaukset ja edellä esitetyt laskennalliset korvaukset eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia, sillä kaikki kunnat eivät hakeneet korvauksia vuoden 2024 kustannuksista. Korvauksia hakeneissa kunnissa oli asukkaita yhteensä noin 5 miljoonaa (89 prosenttia Manner-Suomen asukkaista). Lisäksi tuottajan kustannusvastuuta ei sovellettu nikotiinipussien tuottajiin eivätkä nikotiinipussien tuottajat siten maksaneet lainkaan korvauksia.

Taulukossa 1 on esitetty jätteen keräyksestä ja roskien siivoamisesta tuottajien maksettavaksi tulevat korvaukset tuoteryhmittäin, jos kaikki Manner-Suomen kunnat hakisivat korvauksia. Korvaukset on laskettu Manner-Suomen vuoden 2024 asukasluvun perusteella. Suurimmat korvaukset tulisivat kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien elintarvikepakkausten, joustavasta materiaalista valmistettujen pakkausten ja kääreiden, tilavuudeltaan enintään kolmen litran pantittomien juomapakkausten, juomamukien ja niiden korkkien ja kansiin sekä tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien maksettavaksi. Kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen tuottajille ei tulisi maksettavaksi korvauksia jätteen keräyksestä, sillä jätelain 48 b §:n mukaan niiden tuottajilla on velvollisuus korvata vain tuotteista aiheutuvan roskaantumisen siivoamisen kustannukset. Tuoteryhmäkohtaiset korvaukset määräytyvät sen mukaan, kuinka suuren osuuden tuoteryhmään kuuluvat tuotteet muodostavat kuntien yleisiltä alueilta keräämistä ja siivoamista roskista. Yksittäisten tuottajien maksamat korvaukset määräytyvät tuottajan markkinaosuuden perusteella.

Taulukko 1. Tuottajien maksettavaksi tulevat korvaukset tuoteryhmittäin, jos kaikki Manner-Suomen kunnat hakisivat korvauksia. Korvaukset on laskettu Manner-Suomen vuoden 2024 asukasluvun perusteella.

Tuoteryhmä	Jätteen keräys, euroa vuodessa	Roskien siivous, euroa vuodessa	Yhteensä, euroa vuodessa
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat elintarvikepakkaukset	2 306 980	442 596	2 749 576
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat joustavasta materiaalista valmistetut pakkaukset ja kääreet	844 385	1 011 648	1 856 033
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat tilavuudeltaan enintään kolmen litran pantilliset juomapakkaukset	180 940	52 690	233 630
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat tilavuudeltaan enintään kolmen litran pantittomat juomapakkaukset	1 553 065	179 146	1 732 211
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat kevyet muoviset kantokassit	271 409	63 228	334 637
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat juomamukit ja niiden korkit ja kannet	1 990 336	516 362	2 506 698
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat tupakkatuotteet ja suodattimet	45 235	1 865 225	1 910 460
Nikotiinipussit	45 235	358 292	403 527
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat kosteuspyyhkeet	-	84 304	84 304
Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat ilmapallot	-	21 076	21 076

Suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien sekä nikotiinipussien tuottajien maksettavaksi tulisi lisäksi korvaukset kuntien toteuttamasta tiedotuksesta ja neuvonnasta. Jos kaikki Manner-Suomen kunnat hakisivat korvausta tiedotuksesta ja neuvonnasta, tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien maksettavaksi tulisi vuosittain noin 560 000 euron korvaukset. Vastaava summa tulisi nikotiinipussien tuottajien maksettavaksi. Monet suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajista ovat myös nikotiinipussien tuottajia. Nämä tuottajat joutuisivat maksamaan korvauksia molempien tuoteryhmien osalta.

Eräistä muovituotteista annetun asetuksen markkinoille saattamisen kieltojen laajentaminen vaikuttaisi kieltojen soveltamisalaan lisättävien tuotteiden valmistajiin ja maahantuojiin sekä yrityksiin, jotka käyttävät kyseisiä tuotteita. Kielloilla olisi vaikutusta esimerkiksi kiellettävien tuotteiden varastojen alasajoon, tuotantolinjojen muutoksiin, logistiikkapalveluihin ja tuotteiden korvaamiseen vaihtoehtoisilla ratkaisuilla. Pakkausten tuottajayhteisöjen Sumi Oy:n ja Suomen Pakkaustuottajat Oy:n arvion mukaan markkinoille saattamisen kieltojen piiriin tuleville tuotteille on korvaavia vaihtoehtoja saatavilla. Tuottajayhteisöt arvioivat myös, että Suomessa on kutistekalvon valmistajia, mutta matkatavaroiden suojaamiseen lento- tai rautatieasemilla käytettävän kutistekalvon markkinoille saattamisen kiello ei juurikaan vaikuttaisi niihin, koska kutistekalvoa käytetään pääsääntöisesti muihin tarkoituksiin. Tuottajayhteisöiden arvion mukaan Suomessa monipakkausten muovirenkaat on jo suurelta osin korvattu muilla muovi- ja kartonkipakkauksilla.

5.2. Vaikutukset kuntiin

Esityksessä ehdotettavat jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset vaikuttaisivat kuntien tuottajilta saamien korvausten määrään. Kunta on oikeutettu korvauksiin, vain, jos se toimittaa Lupa- ja valvontavirastolle määräaikaan mennessä selvityksen edellisestä vuonna toteuttamistaan tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvista toimista ja niiden kustannuksista. Kunkin korvauksia hakeneen kunnan saamien korvausten määrä määräytyy kunnan asukasluvun mukaan. Jätteen keräyksen aiempaa pienempi asukaskohtainen vuosikustannus laskisi kuntien keräyksestä saamia korvauksia ja roskaantumisen siivoamisen aiempaa suurempi kustannus nostaisi kuntien siivouksesta saamia korvauksia. Toisaalta myös tuoteryhmäkohtaisilla osuuksilla kerätyistä ja siivotuista roskista olisi vaikutusta kuntien saamiin korvauksiin. Kuten edellisessä kappaleessa on todettu, kokonaisuutena tarkasteltuna korvaukset olisivat kuitenkin samaa luokkaa kuin korvaukset vuoden 2024 kustannuksista.

Esityksessä ehdotettavat suodattimellisiin tupakkatuotteisiin, tupakansuodattimiin ja nikotiinipusseihin liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset todennäköisesti nostaisivat kuntien saamia korvauksia aiemmasta. Vain pieni osa kunnista haki korvauksia tiedotuksesta ja neuvonnasta vuosilta 2023 ja 2024. Lupa- ja valvontavirastolta saatujen tietojen mukaan korvauksia tiedotuksesta ja neuvonnasta haki 7 kuntaa vuodelta 2023 ja 21 kuntaa vuodelta 2024. Lisäksi kuntien ilmoittamat tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset olivat varsin pieniä vaihdellen joistakin kymmenistä euroista noin 2 600 euroon kuntaa kohden. Esityksessä ehdotetuilla tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksilla ja vuoden 2024 asukaslukuilla laskettuna asukasluvultaan Suomen suurin kunta (Helsinki) saisi noin 68 402 euron korvauksen ja Suomen pienin kunta (Lestijärvi) noin 67 euron korvauksen tupakkatuotteisiin ja tupakansuodattimiin liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta. Vuodesta 2027 eteenpäin kunnat saisivat vastaavat korvaukset myös nikotiinipusseihin liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta.

5.3. Vaikutukset viranomaisiin

Esityksessä ehdotettavilla asetusmuutoksilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Lupa- ja valvontaviraston työmäärään. Eräistä muovituotteista annetun asetuksen liitteeseen 1 lisättäväksi ehdotettujen tuotteiden markkinoille saattamisen kiellon valvonta aiheuttaisi lisätyötä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Viraston arvion mukaan lisätyön määrä olisi 1,5 henkilötyövuotta.

5.4. Ympäristövaikutukset

Esityksessä ehdotettavien tupakkatuotteisiin, tupakansuodattimiin ja nikotiinipusseihin liittyvän tiedotuksen kustannusten takia kunnat saisivat aiempaa suuremmat korvaukset tiedotuksesta ja neuvonnasta. Kunnilla olisi siten paremmat mahdollisuudet toteuttaa tiedotusta ja neuvontaa ja vaikuttaa roskaamiseen. Siten esitys voisi vähentää tupakkatuotteista, tupakansuodattimista ja nikotiinipusseista aiheutuvaa roskaantumista. Jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannuksilla ei todennäköisesti olisi merkittävää vaikutusta roskaantumiseen, sillä kunnat järjestävät jätteen keräystä ja huolehtivat roskien siivoamisesta yleisillä alueilla riippumatta tuottajien maksamista korvauksista.

Tuotteiden markkinoille saattamisen kieltäminen vähentäisi kyseisten tuotteiden aiheuttamaa roskaantumista kiellon soveltamisen alusta alkaen. Nikotiinipussien lisäämisellä eräistä muovituotteista annetun asetuksen

tuottajan ja valtuutetun edustajan velvollisuuksia koskevien velvollisuuksien piiriin ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia ympäristöön.

6 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksista annetut lausunnot ovat saatavilla hankeikkunassa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankeet tunnuksella [YM007:00/2026](https://www.ymparisto.fi/ym007:00/2026). Lausuntoja annettiin yhteensä 32 kappaletta. Lausunnot saatiin sosiaali- ja terveysministeriöltä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, Suomen ympäristökeskukselta, Suomen Kuntaliitolta, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunnalta, yhdeksältä kunnalta, neljältä tuottajayhteisöltä, neljältä yritysten edunvalvontajärjestöltä, kolmelta yritykseltä ja kahdelta ympäristöjärjestöltä. Seuraavilla tahoilla ei ollut lausuttavaa asetuseräiden muuttamiseksi: Ahvenanmaan maakuntahallitus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Lupa- ja valvontavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

6.1. Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista

Lausuntopalautteessa esitetyt näkemykset asetuseräiden muuttamiseksi eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista koskivat erityisesti keräys- ja siivouskustannuksia ja niiden jakamista tuoteryhmittäin sekä tiedotus- ja neuvontakustannuksia. Osa lausunnoissa esitetyistä näkemyksistä koski jätelain muutosta, kuten korvausten perustamista kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen kustannukseen. Myös kuntien kustannuseurannan kehittämistä, kunnille suunnatusta ohjeistuksesta ja neuvonnasta, tuottajan kustannusvastuun kehittämistä, vaihtoehtoisista ohjauskeinoista, asetusten valmistelun avoimuudesta sekä mikromuovipäästöjen vähentämisestä esitettiin näkemyksiä.

Lausuntopalautteessa esitettiin toisistaan poikkeavia näkemyksiä ehdotetuista keräys- ja siivouskustannuksista. Elintarviketeollisuusliitto, Kaupan liitto, Suomen Pakkaustuottajat ja Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta katsoivat keräys- ja siivouskustannusten olevan liian korkeat. Lausuntojen mukaan alempi kustannustaso olisi oikeudenmukaisempi. Korkeampien kustannusten, jotka eivät perustu yhdenmukaiseen ja todennettavissa olevaan kustannustietoon, katsottiin heikentävän korvausten kustannusvastaavuutta ja tuottajan kustannusvastuun hyväksyttävyyttä.

Kuntaliitto ja kunnat puolestaan pitivät ehdotettuja keräys- ja siivouskustannuksia liian matalina suhteessa kuntien todellisiin kustannuksiin. Lausunnoissa tuotiin esiin, että tiedot kuntien kustannuksista eivät vielä ole luotettavia ja että kuntien kustannukset todennäköisesti kasvavat tulevaisuudessa. Osassa lausunnoista ehdotettiin keräys- ja siivouskustannusten sitomista kustannusindeksiin kustannusten muutosten huomioimiseksi. Suomen Kuntaliitto vaati ehdotettujen keräys- ja siivouskustannusten pohjana olevien laskelmien tarkistamista ja tarkempaa perustelemista. Myös yksi tupakkayhtiö piti ehdotettujen keräys- ja siivouskustannusten perusteluja riittämättöminä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen SUP-Tuottajayhteisö pitivät ehdotettuja keräys- ja siivouskustannuksia perusteltuina.

Lausuntopalautteessa oli myös näkemyseroja liittyen keräys- ja siivouskustannusten jakamiseen tuoteryhmittäin. Näkemyserot liittyivät erityisesti koostumusselvityksen epävarmojen jakeiden kustannusten jakamiseen tasan kuntien ja tuottajien kesken. Muoviteollisuus ry, Elintarviketeollisuusliitto ja Sumi Oy katsoivat, ettei epävarmojen jakeiden kustannuksia tulisi kohdistaa tuottajille, koska ei ole varmuutta siitä, että epävarmoihin jakeisiin lajitellut roskat kuuluvat tuottajan kustannusvastuun piiriin. Lausunnoissa vedottiin

erityisesti aiheuttamisperiaatteeseen ja siihen, että voimassa olevan sääntelyn perusteella epävarmat jakeet kuuluisivat kuntien vastuulle.

Kuntaliitto ja kunnat pitivät perusteltuna epävarmojen jakeiden kustannusten jakamista tasan kuntien ja tuottajien kesken. Lausunnoissa katsottiin, että osa epävarmoihin jakeisiin lajitelluista roskista on todennäköisesti tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvia tuotteita eikä olisi kohtuullista, että kunnat vastaisivat niiden kustannuksista yksin. Osa lausunnonantajista katsoi, että kustannusten jakamisessa tuoteryhmittäin tulisi huomioida myös koostumustutkimusten välisenä aikana tapahtuvat muutokset markkinoille saatettujen pakkausten määrissä. Useat lausunnonantajat pitivät kustannusten jakamista tuoteryhmittäin perusteltuna.

Lausuntopalautteessa esitettiin eroavia näkemyksiä myös nikotiinipusseihin, suodattimellisiin tupakkatuotteisiin ja tupakansuodattimiin liittyvistä tiedotus- ja neuvontakustannuksista. Tupakka- ja nikotiinialan edustajat, Suomen SUP-Tuottajayhteisö sekä Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta pitivät ehdotettuja tiedotus- ja neuvontakustannuksia liian korkeina. Lausunnoissa painotettiin SUP-direktiivin edellyttämää kustannustehokkuutta ja katsottiin, että ehdotetut kustannukset eivät perustu riittävän läpinäkyvästi kuntien todellisiin kustannuksiin. Lausunnonantajat myös arvioivat, että ehdotetut kustannukset moninkertaistaisivat tuottajien maksamat korvaukset nykyiseen verrattuna. Yksi tupakkayhtiö katsoi, ettei ehdotettuja tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksia ollut perusteltu riittävästi.

Suomen Kuntaliitto, kunnat ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos katsoivat, että tiedotus- ja neuvontakustannusten tulisi olla ehdotettua korkeammat. Lausunnoissa katsottiin, että erityisesti pienissä kunnissa ei olisi mahdollista toteuttaa roskaamiseen vaikuttavaa tiedotusta ja neuvontaa ehdotetulla kustannustasolla. Osa lausunnonantajista ehdotti ratkaisuksi vähimmäiskorvausta tiedotuksesta ja neuvonnasta. Suomen Kuntaliitto toi myös esiin, että tiedotus ja neuvonta ovat kuntien lakisääteinen tehtävä, jonka kustannukset tuottajien tulisi kattaa täysimääräisesti. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos katsoi, että tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksissa olisi ollut tarpeen huomioida myös tupakkalain tavoite sekä kuntien lakisääteiset tehtävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamiseksi ja haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Useat lausunnonantajat pitivät asetusluonnoksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä perusteltuina. Lisäksi Suomen Kuntaliitto, kunnat, Suomen SUP-Tuottajayhteisö ja Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta korostivat asetuksen voimaantulon kiireellisyyttä.

Asetusehdotukseen ei tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella. Ehdotettujen keräys- ja siivouskustannusten sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannusten perusteluja kuitenkin tarkennettiin. Jätelain 48 b §:n 1 momentin mukaan tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuvat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Siten asetuksessa ei voida säätää tiedotuksen ja neuvonnan vähimmäiskorvauksesta. Asetus annettaisiin vuosiksi 2026–2028 ja kiinteämääräistä asukaskohtaista vuosikustannusta ja sen jakamista toimittain tarkasteltaisiin uudelleen valmisteltaessa valtioneuvoston asetusta korvauksista vuoden 2028 jälkeiselle ajalle. Tässä yhteydessä otettaisiin huomioon myös kuntien kustannusten muutokset ja kustannustietojen täsmentyminen. Ehdotettua epävarmojen jakeiden jakamista tasan tuottajien ja kuntien kesken pidettiin perusteltuna, sillä koostumusselvityksen perusteella osa epävarmoista jakeista kuuluu todennäköisesti selvityksessä tunnistettuihin tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluviin tuoteryhmiin.

Jätelain 48 d §:n 1 momentin mukaan yhtenä tuottajien maksamien korvausten määräytymisperusteena on tuottajan tai tuottajayhteisön osuus Suomen markkinoille saatetuista tuotteista ja etäkaupalla suoraan käyttäjille myydyistä tuotteista sekä tuottajan markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottava osuus muista vastaavista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille saattamisen ajankohdasta. Jätelain 48 e §:n 3 momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi poiketa asetuksessa säädetystä tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta, jos tuottaja tai tuottajayhteisö osoittaa, että tuotteen ja tuoteryhmän osuus kerätystä tai siivotusta roskasta on olosuhteiden muuttumisen johdosta merkittävästi pienempi kuin mitä asetuksessa säädetty kustannusten jakamisperuste osoittaa. Edellä mainittujen säännösten perusteella voidaan ottaa huomioon muutokset tuottajayhteisöjen ja tuottajien markkinaosuudessa ja tuotteiden aiheuttamissa roskissa myös koostumusselvitysten välillä.

6.2. Valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Useissa asetusluonnoksesta eräistä muovituotteista annetun asetuksen muuttamisesta annetuissa lausunnoissa esitettiin näkemyksiä nikotiinipussien lisäämisestä tuottajan kustannusvastuun soveltamisalaan, vaikka muutos vahvistettiin jo osana jätelain muutosta. Osa lausunnonantajista vastusti ja osa kannatti muutosta. Suomen Kuntaliitto piti nikotiinipussien lisäämistä eräistä muovituotteista annetun asetuksen liitteeseen 3 tarpeellisena ja johdonmukaisena suhteessa jätelain muutokseen.

Suomen SUP-Tuottajayhteisö, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta ja yksi tupakkayhtiö pitivät asetusluonnoksen voimaantulo- ja siirtymäaikoja kannatettavina. Kaksi kuntaa katsoi, että nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuuseen liittyvää siirtymäaikaa tulisi lyhentää siten, että kustannusvastuu alkaisi jo vuoden 2026 alusta. Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto piti riittävää siirtymäaikaa tärkeänä asetuksen huolellisen toimeenpanon kannalta.

Lisäksi Elintarviketeollisuusliitto, Kaupan liitto ja Päivittäistavarakauppa ry lausuivat, että eräistä muovituotteista annetun asetuksen soveltamisalan tulisi vastata pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen mukaisia määritelmiä, jotta pakkausten tuottajille ei syntyisi päällekkäisiä tai ristiriitaisia velvoitteita.

Lausuntopalautteen perusteella ei tehty muutoksia asetusehdotukseen. Nikotiinipussit lisättiin tuottajan kustannusvastuun soveltamisalaan jätelain muutoksella, joten nikotiinipussit on tarpeen lisätä eräistä muovituotteista annetun asetuksen tuottajavastuuta koskevien säännösten soveltamisalaan. Myös nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuuseen liittyvästä siirtymäajasta säädettiin jätelain muutoksen yhteydessä. Eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaiset tuotekiellot perustuvat SUP-direktiiviin, joten niiden osalta sovelletaan SUP-direktiivin mukaisia määritelmiä. Soveltamisalaa ei siten voida yhdenmukaistaa pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen määritelmien mukaiseksi kuten lausunnoissa ehdotetaan.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1. Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädetäisiin yleisesti asetuksen soveltamisalasta.

2 §. Kiinteämääräinen asukaskohtainen vuosikustannus. Pykälässä säädettäisiin kiinteämääräisen asukaskohtaisen vuosikustannuksen suuruudesta ja jakamisesta jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannuksiin. Roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetyn jätteen keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset (*keräyskustannukset*) olisivat 2,69 euroa asukasta kohden vuodessa ja roskaantumisen siivoamisen ja siivottujen roskien kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset (*siivouskustannukset*) 1,88 euroa asukasta kohden vuodessa. Kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluviin suodattimellisiin tupakkatuotteisiin ja tupakansuodattimiin ja niistä syntyviin jätteisiin liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset olisivat 0,1 euroa asukasta kohden vuodessa. Jätelain 48 d §:n 2 momentin mukaan tiedotuksen ja neuvonnan osuus kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta jaetaan tasan nikotiinipussien sekä kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien kesken. Siten tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset olisivat yhtä suuret molempien tuoteryhmien osalta. Kiinteämääräisen asukaskohtaisen kustannuksen suuruus olisi 4,67 euroa vuonna 2026 ja 4,77 euroa vuosina 2027 ja 2028. Ero johtuu siitä, että jätelain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännösten mukaan lain 48 b §:ssä säädettyä tuottajan kustannusvastuuta sovelletaan nikotiinipussien tuottajaan 1.1.2027 alkaen.

3 §. Keräyskustannusten jakaminen tuoteryhmittäin. Pykälässä säädettäisiin 2 §:ssä tarkoitettujen keräyskustannusten jakamisesta tuoteryhmittäin. Pykälässä olevassa taulukossa määritettäisiin tuottajien jätelain 48 f §:n mukaisesti tekemän jätteen ja roskan koostumus selvityksen perusteella kunkin tuoteryhmän prosenttiosuus keräyskustannuksista. Loput kustannuksista jäisivät kuntien maksettaviksi.

4 §. Siivouskustannusten jakaminen tuoteryhmittäin. Pykälässä säädettäisiin, miten 2 §:ssä tarkoitetut siivouskustannukset jaettaisiin tuoteryhmittäin. Pykälässä olevassa taulukossa määritettäisiin tuottajien jätelain 48 f §:n mukaisesti tekemän koostumus selvityksen perusteella kunkin tuoteryhmän prosenttiosuus siivouskustannuksista. Loput kustannuksista jäisivät kuntien maksettaviksi.

Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 22.6.2026. Asetusta sovellettaessa on otettava huomioon, että tuottajan kustannusvastuuta sovelletaan nikotiinipussien tuottajaan 1.1.2027 alkaen.

7.2. Valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista annetun asetuksen muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälä vastaisi muutoin voimassa olevaa pykälää, mutta siihen lisättäisiin maininta, että asetuksessa säädettäisiin myös jätelakia täydentävistä nikotiinipusseja koskevista vaatimuksista.

Liite 1. Markkinoille saattamista koskevien kieltojen soveltamisalaan kuuluvat kertakäyttöiset muovituotteet. Liitteeseen 1 tehtäisiin pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 67 artiklan 5 kohdan täytäntöönpanemiseksi tarvittavat muutokset. Kyseisellä säännöksellä SUP-direktiivin liitteen markkinoille saattamisen rajoituksia koskevan B osan tuoteluetteloon lisätään tuotteita ja tehdään teknisluonteisia muutoksia joidenkin luettelon kohtien sanamuotoihin. Ehdotetun asetuksen liitteeseen 1 tehtäisiin SUP-direktiivin liitteen B osan muutoksia vastaavat muutokset. Muilta osin ehdotetun asetuksen liite 1 säilyisi nykyisen liitteen 1 mukaisena.

Liite 3. Asetuksen 6 ja 7 sekä 9–12 §:n soveltamisalaan kuuluvat tuotteet. Asetuksen liitteen 3 tuoteluetteloon lisättäisiin nikotiinipussit, jotta niiden tuottajiin sovellettaisiin asetuksen 6 ja 7 sekä 9–12 §:ssä säädettyjä tuottajan, tuottajayhteisön ja valtuutetun edustajan velvollisuuksia. Nikotiinipussien lisääminen asetuksen seurantatietojen ilmoittamista koskevan 7 §:n soveltamisalaan tarkoittaisi, että Lupa- ja valvontaviraston olisi

8 §:n mukaisesti tarkastettava ja koottava nikotiinipussien tuottajien ilmoittamat seurantatiedot. Liitteen otsikosta poistettaisiin maininta kertakäyttöisistä muovituotteista, koska liitteen tuoteluetteloon lisättäisiin nikotiinipussit, jotka eivät kuulu jätelain eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastausta koskevissa säännöksissä tarkoitettuihin kertakäyttöisiin muovituotteisiin. Otsikon muutoksen vuoksi liitteen kohtiin 1–3 lisättäisiin maininta tuotteen kuulumisesta kertakäyttöisiin muovituotteisiin.

Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 22.6.2026. Liitteen 1 on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen mukaisesti 12.2.2029. Lisäksi nikotiinipussit kuuluisivat eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 ja 7 §:n soveltamisalaan 1.1.2027 alkaen johtuen jätelain muuttamisesta annetun lain mukaisesta siirtymäsäännöksestä, jonka mukaan tuottajan kustannusvastausta sovellettaisiin nikotiinipussien tuottajaan 1.1.2027 alkaen.

8 Voimaantulo

Asetuksen eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista olisi tultava voimaan 22.6.2026, jotta tuottajat ja kunnat saisivat tiedon korvausten määräytymisperusteista mahdollisimman pian. Tieto korvausten määräytymisperusteista auttaa tuottajayhteisöjä määrittämään tuottajilta perittävien tuottajamaksujen suuruuden ja tuottajia ennakoimaan tuottajan kustannusvastausta aiheuttavia kustannuksia. Asetuksen perusteella kunnat pystyvät arvioimaan, minkä verran ne saavat korvauksia roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi toteuttamistaan toimista.

Myös asetuksen eräistä kertakäyttöisistä muovituotteista annetun asetuksen muuttamisesta olisi tultava voimaan 22.6.2026. Jätelain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännösten mukaan nikotiinipussien tuottajan tai tuottajayhteisön on tehtävä hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi viimeistään 30.6.2026. Siten nikotiinipussit on tarpeen lisätä asetuksen valtuutetun edustajan tiedotusvelvollisuutta koskevan 9 §:n, tuottajan ja tuottajayhteisön hakemusta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi koskevien 10 ja 11 §:n sekä ilmoitusta toiminnassa tapahtuneista muutoksista koskevan 12 §:n soveltamisalaan mahdollisimman pian. Nikotiinipussit kuuluisivat ehdotetulla asetuksella muutettavan asetuksen 6 ja 7 §:n soveltamisalaan kuitenkin 1.1.2027 alkaen eli siitä alkaen, kun tuottajan kustannusvastausta aletaan soveltaa nikotiinipussien tuottajiin. Asetuksen liitteen 1 on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 67 artiklan 5 kohtaa aletaan soveltaa eli 12.2.2029.